

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 457/2020-116

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou GRIGEL & Partners, s. r. o., Záhradnícka 72, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Grigel, vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 ods. 2 a čl. 39 Listiny základných práv a slobôd, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresnej prokuratúry Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 594/17/1102 a jej opatrením z 15. júla 2019, postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-853/3-VYS-B2-2019 a jeho uznesením z 28. augusta 2019, postupom Krajskej prokuratúry v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Kn 102/17/1100-23 a jej upovedomením z 1. júla 2019, ale aj v konaní vedenom pod sp. zn. 1 KPt 776/19/1100-2 a jej uznesením z 22. novembra 2019, ako aj postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV Pz 59/20/1000 a jej upovedomením z 20. mája 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Argumentácia ústavnej sťažnosti a replika Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 8 ods. 2 a čl. 39 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresnej prokuratúry Bratislava II (ďalej len „okresná prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 594/17/1102 a jej opatrením z 15. júla 2019, postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava II (ďalej len „vyšetrovateľ“) v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: ORP-853/3-VYS-B2-2019 a jeho uznesením z 28. augusta 2019, postupom Krajskej prokuratúry v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Kn 102/17/1100-23 a jej upovedomením z 1. júla 2019, ale aj v konaní vedenom pod sp. zn. 1 KPt 776/19/1100-2 a jej uznesením z 22. novembra 2019, ako aj postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. IV Pz 59/20/1000 a jej upovedomením z 20. mája 2020.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že [REDAKOVANÉ] (ďalej len „poškodený“) podal na sťažovateľa 22. januára 2016 trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania trestného činu poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona.

3. Uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: ORP-290/3-VYS-B2-2016 z 27. decembra 2016 bolo trestné oznámenie odmietnuté pre nedostatok dôvodov na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku.

4. Proti uzneseniu o odmietnutí trestného oznámenia podal poškodený sťažnosť, ktorá bola uznesením okresnej prokuratúry č. k. 1 Pn 87/2016-22 zo 6. februára 2017 zamietnutá ako nedôvodná.

5. Následne poškodený požiadal krajskú prokuratúru o preskúmanie postupu okresnej prokuratúry. Prípisom krajskej prokuratúry sp. zn. 1 Kn 102/17/1100-23 z 21. apríla 2017 bol vyslovený názor, že má byť začaté trestné stíhanie vo veci trestného činu poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona.

6. Vyšetrovateľ uznesením z 10. novembra 2017 začal trestné stíhanie pre uvedený trestný čin.

7. Uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: ORP-290/3-VYS-B2-2016 zo 6. decembra 2018 bolo trestné stíhanie za skutok, ktorého sa dopustil neznámy páchatel', zastavené.

8. Proti uzneseniu o zastavení trestného stíhania podal poškodený sťažnosť, ktorá bola uznesením okresnej prokuratúry č. k. 1 Pv 594/17/1102 z 25. januára 2019 zamietnutá ako nedôvodná.

9. Na základe podania poškodeného adresovaného krajskej prokuratúre z 13. februára 2019 (vyhodnoteného ako žiadosť o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí vyšetrovateľa a okresnej prokuratúry) upovedomením krajskej prokuratúry č. k. 1 Kn 102/17/1100-23 z 1. júla 2019 bolo konštatované, že žiadosť je dôvodná a okresnej prokuratúre bola uložená povinnosť zabezpečiť vydanie uznesenia o začatí trestného stíhania a zároveň o vznesení obvinenia voči sťažovateľovi pre prečin poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona.

10. Opatrením okresnej prokuratúry č. k. 1 Pv 594/17/1102 z 15. júla 2019 bolo vyšetrovateľovi nariadené vydať uznesenie o začatí trestného stíhania a zároveň o vznesení obvinenia voči sťažovateľovi pre prečin poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona.

11. Uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: ORP-853/3-VYS-B2-2019 z 28. augusta 2019 bolo začaté trestné stíhanie a zároveň vznesené obvinenie voči sťažovateľovi pre prečin poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona.

12. Uznesením krajskej prokuratúry č. k. 1 KPt 776/19/1100-2 z 22. novembra 2019 bola sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu vyšetrovateľa zamietnutá.

13. Sťažovateľ návrhom z 24. februára 2020 požiadal generálnu prokuratúru o vydanie uznesenia, ktorým by sa určilo, že bol porušený zákon v jeho neprospech konaním a uznesením krajskej prokuratúry č. k. 1 KPt 776/19/1100-2 z 22. novembra 2019, ale tiež v konaniach vedených krajskou prokuratúrou pod sp. zn. 1 Kn 102/17/1100-23, okresnou prokuratúrou pod sp. zn. 1 Pv 594/17/1102 a vyšetrovateľom pod sp. zn. ČVS: ORP-853/3-VYS-B2-2019 s tým, aby boli tieto konania zrušené.

14. Upovedomením generálnej prokuratúry č. k. IV Pz 59/20/1000 z 20. mája 2020 bol návrh sťažovateľa odmietnutý ako nedôvodný.

15. Sťažovateľ odôvodnil návrh z 24. februára 2020 viacerými námietkami. Išlo o to, že uznesenie krajskej prokuratúry bolo vydané na základe nezákonnej ingerencie krajskej prokuratúry do prípravného konania, ktoré bolo už predtým právoplatne skončené. Ďalej uznesenie o vznesení obvinenia vydal vyšetrovateľ na popud oznamovateľa, ktorý krajskej prokuratúre údajne 1. marca 2019 adresoval žiadosť o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí vyšetrovateľa a okresnej prokuratúry vo veci sp. zn. 1 Pv 594/17/1102. Potom namietal, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané na pokyn krajskej prokuratúry, v dôsledku čoho o sťažnosti proti uzneseniu mohla rozhodovať len generálna prokuratúra, resp. minimálne krajský prokurátor, čo znamená, že ide o ingerenciu nekompetentnej osoby. Tiež argumentácia „odôvodnenými pravdepodobnosťami“ je absolútnym porušením zásady in dubio pro reo. Okrem toho krajská prokuratúra spochybňuje platnosť záložných zmlúv medzi obchodnou spoločnosťou FENOSACO LIMITED a sťažovateľom, keď uvádza, že: „s najväčšou pravdepodobnosťou o neplatné – disimulované právne úkony, pričom ani jeden z účastníkov

zmlúv (vzájomne spriaznených) nekonali dobromyseľne.“ V právnom štáte je neprípustné, aby prokurátor hodnotil platnosť, resp. neplatnosť akejkoľvek zmluvy, pretože na to je oprávnený iba všeobecný súd. Vznesenie obvinenia nemôže byť založené na domnienke o údajnej neplatnosti zmlúv a na tom, že zmluvné strany nekonali dobromyseľne. Dobromyseľnosť predstavuje vnútorné presvedčenie účastníka zmluvy, a preto je nereálne, aby to mohol posúdiť prokurátor. Napokon došlo k porušeniu princípu „ultima ratio“, ktorý vyjadruje zásadu subsidiarity trestnej represie, čo znamená, že prostriedky trestného práva sa majú použiť iba ako krajný prostriedok štátu na ochranu určitých (Trestným zákonom taxatívne vymedzených) spoločenských vzťahov, a to v prípade, že prostriedky iných právnych odvetví sú na ochranu takýchto vzťahov neúčinné. Princíp „ultima ratio“ je potrebné vykladať aj ako aplikačný princíp zaväzujúci súdy a orgány činné v trestnom konaní. Oznamovateľ mal možnosť využiť inštitút odporovacej žaloby, resp. žaloby o určenie neplatnosti právnych úkonov, čo však neurobil (bol procesne pasívny). Spoliehal sa len na využitie trestnoprávnej možnosti.

16. Generálna prokuratúra upovedomenie o odložení návrhu sťažovateľa z 20. mája 2020 na postup podľa § 363 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku odôvodnila primárne tým, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané v súlade s ustanovením § 206 Trestného poriadku, vyšetrovateľ postupoval v súlade so zákonom, keď na základe pokynu okresnej prokuratúry vydal uznesenie o vznesení obvinenia, pričom údajné protiprávne konanie sťažovateľa smerujúce k vyvolaniu situácie, v ktorej by si poškodený nemohol uspokojiť svoju pohľadávku z majetku sťažovateľa, bolo v príčinnej súvislosti s konaním sťažovateľa a vznikla tým minimálne značná škoda.

17. V súvislosti s námietkou nemožnosti preskúmania postupu vyšetrovateľa a okresnej prokuratúry generálna prokuratúra uviedla, že je neopodstatnená, keďže uznesenie o zastavení trestného stíhania iba vo veci nevytvára prekážku rozhodnutej veci. Uvádza tiež, že uznesenie o zastavení trestného stíhania a o zamietnutí sťažnosti proti tomuto uzneseniu nebolo zrušené, ale iba preskúmané na podklade podania poškodeného zo strany krajskej prokuratúry ako nadriadenej prokuratúry, ktorá konštatovala nezákonnosť postupu v uvedenej veci a zabezpečila vydanie uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia voči sťažovateľovi. Generálna prokuratúra uviedla,

že krajská prokuratúra preskúmala právoplatné uznesenie o zastavení trestného stíhania nie na podklade podnetu podľa § 31 ods. 5 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“), ale na základe podania poškodeného z 13. februára 2019 posúdeného ako žiadosť podľa čl. 2 ods. 1 písm. a) príkazu generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) z 12. mája 2017 o postupe prokurátorov pri vybavovaní žiadostí o preskúmanie zákonnosti v trestnom konaní. Generálna prokuratúra uviedla, že podľa dôvodovej správy k novelizovanému zneniu ustanovenia § 31 ods. 5 zákona o prokuratúre podrobnosti o spôsobe vybavovania podaní, ktoré sa za podnety nepovažujú, prípadne podaní, ktoré sa nebudú vybavovať v režime časti zákona o prokuratúre týkajúcej sa vybavovania podnetov, budú obsahom služobného predpisu, ktorý vydá generálny prokurátor.

18. Argumentáciu generálnej prokuratúry v tomto smere považuje sťažovateľ za úplne právne absurdnú. V zmysle § 31 ods. 5 zákona o prokuratúre *„Postupom podľa tohto zákona sa nemožno domáhať preskúmania zákonnosti rozhodnutia vydaného v trestnom konaní, ani preskúmania zákonnosti postupu prokurátora v trestnom konaní, vrátane postupu spočívajúceho v preskúmaní postupu policajta v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania podľa Trestného poriadku. To neplatí, ak ide o podnet na podanie dovolania podľa Trestného poriadku.“*

19. Citované ustanovenia § 35 ods. 5 zákona o prokuratúre nadobudlo účinnosť 1. januára 2016. Cieľ tohto ustanovenia vyplýva z dôvodovej správy, podľa ktorej *„Upravuje sa výkon pôsobnosti prokuratúry a oprávnení prokurátora na základe podnetu. Definuje sa, čo sa považuje za podnet a ktoré podanie nie je podnetom, pričom je nevyhnutne potrebné, aby sa prokurátor zaoberal podaním podľa jeho obsahu bez ohľadu na to, ako je označené. Upravuje sa, že podnetom sa nemožno domáhať preskúmania zákonnosti rozhodnutia vydaného v trestnom konaní, postupu prokurátora a policajta v trestnom konaní. Na preskúmanie rozhodnutí vydaných v trestnom konaní a postupu policajta existujú zákonné prostriedky upravené v Trestnom poriadku (sťažnosť, žiadosť o preskúmanie postupu policajta, návrh na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní), preto použitie ustanovení zákona o prokuratúre na trestné konanie by bolo duplicitné. Podrobnosti o spôsobe vybavovania podaní, ktoré sa za podnety*

nepovažujú, prípadne podaní, ktoré sa nebudú vybavovať v režime časti zákona č. 153/2001 Z. z. týkajúcej sa vybavovania podnetov, budú obsahom služobného predpisu, ktorý vydá generálny prokurátor.“

20. Podľa § 3 ods. 2 zákona o prokuratúre *„Prokuratúra je v rozsahu svojej pôsobnosti povinná vo verejnom záujme vykonať opatrenia na predchádzanie porušeniu zákonnosti, na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti je prokuratúra povinná využívať zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu.“*

21. Z dôvodovej správy k ustanoveniu § 3 ods. 2 zákona o prokuratúre vyplýva, že *„Z dôvodu precizovania textu sa navrhuje upraviť znenie druhej vety § 3 ods. 2 tak, aby bolo bez akýchkoľvek pochybností jasné, že prokuratúra môže pri výkone svojej pôsobnosti pri zabezpečení ochrany práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu využívať iba zákonom zverené prostriedky, a nie akékoľvek zákonné prostriedky, ktoré prináležia iným subjektom. V praxi sa často stáva, že osoby žiadajú využitie takých prostriedkov ochrany práv, ktoré nie sú zákonom zverené prokuratúre, ale zákon ich zveril iným subjektom (súdom, verejnému ochrancovi práv či ministerstvám a ostatným ústredným orgánom štátnej správy, napr. v rámci konania o sťažnostiach).“*

22. Generálna prokuratúra nepochopiteľne uvádza, že krajská prokuratúra preskúmala uznesenie o zastavení trestného stíhania nie na podklade podnetu podľa § 31 ods. 5 zákona o prokuratúre, ale na základe podania poškodeného posúdeného ako žiadosť podľa čl. 2 ods. 1 písm. a) príkazu generálneho prokurátora z 12. mája 2017. Pritom bol príkaz generálneho prokurátora z 12. mája 2017 ďalším príkazom generálneho prokurátora z 30. apríla 2019 s účinnosťou od 1. mája 2019 zrušený.

23. V právnom štáte platí hierarchickosť prameňov práva. Normatívne právne akty (teda aj zákon o prokuratúre) patria medzi základné pramene práva. Interný príkaz,

na ktorý sa generálna prokuratúra odvoláva, musí byť v súlade so zákonom. Ak vydal generálny prokurátor príkaz na to, aby prokurátori mohli preskúmavať zákonnosť rozhodnutia a postupu v trestnom konaní aj napriek tomu, že to ustanovenie § 31 ods. 5 zákona o prokuratúre výslovne zakazuje, takýto interný služobný predpis generálneho prokurátora možno považovať za nezákonný a v právnom štáte za nepoužiteľný.

24. Nemožnosť preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia policajta podľa zákona o prokuratúre vyslovil aj ústavný súd (uznesenie sp. zn. II. ÚS 676/2016 z 8. septembra 2016, resp. č. k. I. ÚS 341/2017-8 zo 14. júna 2017).

25. V súvislosti s namietaným porušením princípu „ultima ratio“ poukazuje sťažovateľ na to, že ak mal oznamovateľ akékoľvek podozrenie o odporovateľnosti záložných zmlúv, resp. úverovej zmluvy, prípadne o ich platnosti, mohol sa brániť podaním odporovacej žaloby, resp. žaloby o určenie neplatnosti právnych úkonov, čo však v zákonnej lehote neurobil a zostal pasívny. Podľa sťažovateľa je nemysliteľné, aby bolo proti nemu vznesené obvinenie preto, lebo veriteľ nestihol v zákonnej lehote „ustriechnuť“ svoje dostupné právne možnosti. Orgány činné v trestnom konaní sa nesmú dať zatiahnuť do majetkových sporov majúcich súkromnoprávny základ, a to napríklad z dôvodu zmeškania lehoty na podanie žaloby, vyhnutia sa plateniu súdnych poplatkov alebo „nastrašenia“ druhej zmluvnej strany.

26. Uvedené mnohonásobne potvrdzuje judikatúra súdov (napr. nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 316/2011 zo 14. decembra 2011, uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 81/2017 z 21. novembra 2018 a sp. zn. 4 To 8/2015 z 31. januára 2018 a viaceré ďalšie).

27. V právnom štáte je nemysliteľné a neprípustné, aby podanie trestného oznámenia civilnoprocesne pasívneho oznamovateľa nahrádzalo inštitúty občianskeho a obchodného práva vrátane ich uplatnenia v civilnom procese.

28. Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Okresná prokuratúra Bratislava II opatrením zo dňa 15.07.2019, č. 1 Pv 594/17/1102-28, Okresné riaditeľstvo policajného zboru Bratislava II uznesením

zo dňa 28.08.2019, ČVS: ORP-853/3-VYS-B2-2019, Krajská prokuratúra Bratislava uznesením zo dňa 22.11.2019, č. 1 KPt 776/19/1100-2 a opatrením č. 1 Kn 102/17/1100-23, Generálna prokuratúra Slovenskej republiky upovedomením zo dňa 20.05.2020, č. IV Pz 59/20/1000-8 porušili základné právo na stíhanie zo zákonných dôvodov a zákonným spôsobom podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a článku 8 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

Okresná prokuratúra Bratislava II opatrením zo dňa 15.07.2019, č. 1 Pv 594/17/1102-28, Okresné riaditeľstvo policajného zboru Bratislava II uznesením zo dňa 28.08.2019, ČVS: ORP-853/3-VYS-B2-2019, Krajská prokuratúra Bratislava uznesením zo dňa 22.11.2019, č. 1 KPt 776/19/1100-2 a opatrením č. 1 Kn 102/17/1100-23, Generálna prokuratúra Slovenskej republiky upovedomením zo dňa 20.05.2020, č. IV Pz 59/20/1000-8 porušili základné právo na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresná prokuratúra Bratislava II opatrením zo dňa 15.07.2019, č. 1 Pv 594/17/1102-28, Okresné riaditeľstvo policajného zboru Bratislava II uznesením zo dňa 28.08.2019, ČVS: ORP-853/3-VYS-B2-2019, Krajská prokuratúra Bratislava uznesením zo dňa 22.11.2019, č. 1 KPt 776/19/1100-2 a opatrením č. 1 Kn 102/17/1100-23, Generálna prokuratúra Slovenskej republiky upovedomením zo dňa 20.05.2020, č. IV Pz 59/20/1000-8 porušili základné právo uvedené v čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 39 Listiny základných práv a slobôd.

Ústavný súd zrušuje opatrenie Okresnej prokuratúry Bratislava II zo dňa 15.07.2019, č. 1 Pv 594/17/1102-28, uznesenie Okresného riaditeľstva policajného zboru Bratislava II uznesením zo dňa 28.08.2019, ČVS: ORP-853/3-VYS-B2-2019, uznesenie Krajskej prokuratúry Bratislava uznesením zo dňa 22.11.2019, č. 1 KPt 776/19/1100-2 a opatrenie č. 1 Kn 102/17/1100-23, upovedomenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo dňa 20.05.2020, č. IV Pz 59/20/1000-8 a zakazuje porušovateľom pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd sťažovateľa.

Okresná prokuratúra Bratislava II, Okresné riaditeľstvo policajného zboru Bratislava II, Krajská prokuratúra Bratislava a Generálna prokuratúra Slovenskej republiky sú povinní uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 375,24 EUR

(slovom tristosedemdesiatpäť eur a dvadsaťštyri eurocentov); t. j. za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie na súd + režijný paušál) po 187,62 EUR.“

29. Na požiadanie ústavného súdu sa generálna prokuratúra podaním č. k. 2 GÚp 95/20/1000-8 z 25. augusta 2020 označeným ako „Vyjadrenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky k ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ]“ doručeným ústavnému súdu 4. septembra 2020 vyjadrila k prijateľnosti ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a to tak, že žiada ústavnú sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

30. Generálna prokuratúra poukazuje predovšetkým na uplynutie zákonnej lehoty podľa § 364 ods. 3 Trestného poriadku, v dôsledku čoho neprichádza do úvahy opätovné preskúmavanie dôvodnosti argumentov sťažovateľa zo strany generálneho prokurátora postupom podľa § 363 až § 367 Trestného poriadku, a teda ani zmena právoplatného rozhodnutia o vznesení obvinenia sťažovateľovi. Z tohto dôvodu generálna prokuratúra považuje toto vyjadrenie k ústavnej sťažnosti za prostriedok na objasnenie najmä procesnoprávnych aspektov vznesenia obvinenia. Poukazuje zároveň aj na svoje vyjadrenie vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. II. ÚS 185/2020, v ktorom podrobne rozviedla svoje právne úvahy k postaveniu prokurátora v prípravnom konaní, k inštitútu zrušovania právoplatných rozhodnutí vydaných v prípravnom konaní, k náležitostiam upovedomenia podľa § 365 ods. 1 Trestného poriadku a ich doterajšiemu posudzovaniu ústavným súdom.

31. Žiadosť o preskúmanie postupu a zákonnosti v trestnom konaní podal poškodený 13. februára 2019 a krajská prokuratúra ju vybavila 1. júla 2019. Na jej podklade uložila okresnej prokuratúre zabezpečiť nielen začatie trestného stíhania „vo veci“, ale aj vznesenie obvinenia sťažovateľovi pre prečin poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona. Okresná prokuratúra tento pokyn plne akceptovala a prípisom z 15. júla 2019 uložila vyšetrovateľovi vydať uznesenie o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia sťažovateľovi.

32. Je pravdou, že krajská prokurátúra preskúmala zákonnosť a odôvodnenosť právoplatného uznesenia orgánov činných v trestnom konaní o zastavení trestného stíhania z iniciatívy poškodeného. V tejto súvislosti je nevyhnutné ozrejmiť vývoj právnej úpravy vybavovania podaní v trestnej oblasti v rezorte prokuratúry.

33. Základným právnym predpisom je zákon o prokuratúre, ktorý poskytuje všeobecný rámec prijímania a vybavovania podaní adresovaných prokuratúre, ak sa na tento postup nevzťahuje iný špeciálny právny predpis. Primárne je preto úlohou každého prokurátora po prijatí akéhokoľvek podania veľmi zodpovedne posúdiť podľa jeho obsahu, či vybavenie podania patrí vôbec do pôsobnosti prokuratúry, a v kladnom prípade ustáliť jeho povahu a zodpovedajúci právny mechanizmus jeho vybavenia.

34. Do pôsobnosti prokuratúry patrí vybavenie podania, ktorým sa podávateľ domáha prijatia opatrenia na predchádzanie porušenia zákonnosti, zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie.

35. Pri vybavovaní podaní platí základná zásada, podľa ktorej ak neexistuje osobitný právny predpis upravujúci mechanizmus podávania a prijímania podaní, potom prokurátori vykonávajú svoju pôsobnosť podľa všeobecného právneho predpisu, ktorým je zákon o prokuratúre. Podľa pôvodného znenia § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre aj vybavovanie podnetov na preskúmanie zákonnosti postupu prokurátorov, vyšetrovateľov a policajných orgánov sa riadilo zákonom o prokuratúre. Nadriadený prokurátor mohol teda aj na základe podnetu podaného podľa zákona o prokuratúre prijať opatrenia na odstránenie porušenia zákona prokurátormi, vyšetrovateľmi a policajnými orgánmi v rámci trestného konania. Tento právny stav trval do 31. decembra 2015.

36. S účinnosťou od 1. januára 2016 (zákonom č. 401/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov) bolo novým spôsobom upravené vybavovanie podnetov na prokuratúre. Podľa dôvodovej správy na preskúmanie rozhodnutí vydaných v trestnom konaní a postupu policajta majú slúžiť v prvom rade zákonné prostriedky upravené

v Trestnom poriadku (sťažnosť, žiadosť o preskúmanie postupu policajta, návrh na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní). Z tohto dôvodu zákonodarca obmedzil podávanie podnetov občanov v trestnom konaní, avšak postup prokurátorov pri vybavovaní podaní v trestnom konaní prisľúbil upraviť v služobnom predpise, ktorý vydá generálny prokurátor.

37. Príkazom generálneho prokurátora z 12. mája 2017 bol s účinnosťou od 1. júna 2017 podrobne zadaný postup prokurátorov pri vybavovaní žiadostí o preskúmanie zákonnosti v trestnom konaní.

38. Ďalším služobným predpisom generálneho prokurátora z 30. apríla 2019 bol príkaz z 12. mája 2017 zrušený a nahradil ho príkaz generálneho prokurátora z 28. novembra 2019 o postupe prokurátorov pri vybavovaní žiadostí o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom trestnom konaní, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2020. Aktuálne teda mechanizmus vybavovania podaní fyzických a právnických osôb domáhajúcich sa revízie postupu alebo rozhodnutí policajných orgánov a prokurátorov v predsúdnom trestnom konaní upravuje vnútrorezortný predpis.

39. Z uvedeného prehľadu je evidentné, že žiadosť o preskúmanie zákonnosti v trestnom konaní podal poškodený v čase účinnosti príkazu generálneho prokurátora z 12. mája 2017. Príslušný prokurátor ju zodpovedajúcim spôsobom aj vybavil. Je nevyhnutné zdôrazniť, že nebolo by to inak ani v prípade, ak by žiadny príkaz generálneho prokurátora upravujúci postup podriadených prokurátorov pri vybavovaní podaní trestnej povahy neexistoval. Nesprávne sa totiž sťažovateľ domnieva, že ustanovenia § 31 ods. 5 zákona o prokuratúre bráni generálnemu prokurátorovi a ostatným prokurátorom pri ich „dohľadovej“ činnosti nad nižšími stupňami orgánov prokuratúry a pri prijímaní opatrení na odstránenie zistených porušení v ich postupe alebo vydaní rozhodnutia v predsúdnom trestnom konaní.

40. V uvedených súvislostiach treba poukázať na ustanovenia čl. 149 až čl. 151 ústavy, ako aj na ustanovenia § 2, § 6, § 10, § 38, § 42 a § 43 zákona o prokuratúre.

41. Ústavná formulácia „na čele prokuratúry je generálny prokurátor“ v sebe zahŕňa i to, že prokuratúra je samostatná hierarchicky usporiadaná jednotná sústava štátnych orgánov, v ktorej (vychádzajúc z hierarchického usporiadania) pôsobia prokurátori vo vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti. Druhou stranou toho, že generálny prokurátor stojí na čele prokuratúry a riadi ju, je jeho ústavná zodpovednosť zabezpečiť riadny chod a fungovanie prokuratúry. Normotvorná regulácia právneho postavenia generálneho prokurátora mu na ten účel umožňuje kontrolovať činnosť prokuratúry na všetkých stupňoch. Hierarchické usporiadanie prokuratúry (ako jeden z princípov jej organizácie a riadenia) sa neobmedzuje len na osobu generálneho prokurátora, ale aj na ďalších vedúcich prokurátorov. Kontrola je prejavom hierarchických vzťahov vo vnútri sústavy prokuratúry. Kontrola slúži na zaistenie riadiacich vzťahov nielen medzi rôznymi stupňami prokuratúry, ale aj v rámci jedného jej stupňa. Cieľom kontroly je prispieť k zákonnému, odbornému, rýchlemu, účinnému a jednotnému výkonu pôsobnosti prokuratúry vymedzenej jednak všeobecne a jednak konkrétne v ustanoveniach § 3 a § 4 zákona o prokuratúre.

42. Podľa § 3 ods. 2 zákona o prokuratúre je prokuratúra v rozsahu svojej pôsobnosti povinná vo verejnom záujme vykonať opatrenia na predchádzanie porušenia zákonnosti, na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti je prokuratúra povinná využívať zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických a právnických osôb, ako aj štátu.

43. Ťažisko konkrétne vymedzenej pôsobnosti prokuratúry podľa § 4 ods. 1 zákona o prokuratúre spočíva v trestnom stíhaní osôb podozrivých zo spáchania trestných činov, v dozore nad zachovávaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní, v uplatňovaní prokurátorských oprávnení v konaní pred súdmi (s výnimkou vecí patriacich do pôsobnosti Európskej prokuratúry).

44. Povinnosť prokurátorov zabezpečiť jednotné uplatňovanie zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, jednotné uplatňovanie trestnej politiky či účinné vyšetrowanie oznámených protiprávných konaní nachádza svoje vyjadrenie najmä

v oprávneniach a povinnostiach vymedzených Trestným poriadkom. Úlohy prokurátorov však vyplývajú aj zo zákona o prokuratúre a z interných právnych noriem vydaných generálnym prokurátorom. Práve zo zákona o prokuratúre jednoznačne vyplýva povinnosť nadriadených prokuratúr riadiť a kontrolovať podriadené prokuratúry. Týka sa to aj výkonu trestnej pôsobnosti prokuratúry. Na tom nič nemôže zmeniť ani prípadná absencia špecifickej internej normy (tu príkazu generálneho prokurátora o vybavovaní žiadostí o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí vydaných v trestnom konaní). Je však žiaduce, aby riadiaci a kontrolný nástroj nadriadených prokurátorov voči podriadeným prokurátorom bol dostatočne formulovaný vo vnútrorezortnej právnej úprave.

45. Riadiaca a kontrolná činnosť generálneho prokurátora, vedúcich prokurátorov a ďalších nadriadených prokurátorov môže byť realizovaná z vlastnej iniciatívy (ex offa), môže sa opierať o poznatky a zistenia médií alebo ju môže iniciovať ktorýkoľvek iný subjekt, napr. verejný ochranca práv, splnomocnenec pre rómske komunity, Úrad pre verejné obstarávanie, Najvyšší kontrolný úrad a ďalšie inštitúcie pôsobiace v Slovenskej republike. Nemusí ísť teda výlučne o subjekty, ktoré participujú na trestnom konaní.

46. Ak sa kontrolnou činnosťou nadriadeného prokurátora zistia nedostatky v postupe a rozhodovaní podriadených prokurátorov, nadriadený prokurátor je oprávnený vydať pokyn (§ 6 zákona o prokuratúre). Ide o typický prejav hierarchického usporiadania prokuratúry znamenajúci podriadenosť orgánov prokuratúry na nižšom stupni orgánom prokuratúry na vyššom stupni, ako aj hierarchické odovzdávanie pokynov. Proti zneužitiu inštitútu hierarchického odovzdávania pokynov sú ustanovené určité záruky, a to najmä právo prokurátora, aby pokyn od nadriadeného prokurátora dostal v písomnej forme, a právo prokurátora odmietnuť splnenie pokynu, ktorý považuje za rozporný s právnym predpisom alebo svojím právnym názorom.

47. Vo veci sťažovateľa krajská prokuratúra z iniciatívy poškodeného preverila, či rozhodnutie o zastavení trestného stíhania bolo zákonné a opodstatnené. Výsledkom jej kontrolnej činnosti realizovanej v súlade so zákonom o prokuratúre bolo vydanie konkrétneho pokynu okresnej prokuratúre. Okresná prokuratúra obsah vydaného pokynu žiadnym zo zákonných spôsobov vyplývajúcich z ustanovenia § 6 zákona o prokuratúre

nespochybnila. Naopak, stotožnila sa s ním a v jeho intenciách uložila vyšetrovateľovi začať trestné stíhanie a vzniesť obvinenie sťažovateľovi. Na uvedenom postupe krajskej prokuratúry a okresnej prokuratúry nie je nič nezákonné či protiústavné.

48. Sťažovateľ v podstate spochybňuje základný princíp fungovania prokuratúry spočívajúci v hierarchickej kontrole vo vnútri prokuratúry.

49. Legitímnou otázkou rezonujúcou odbornej verejnosti je, či žiadosť o preskúmanie zákonnosti v trestnom konaní definovaná internou právnou normou predstavuje účinný prostriedok nápravy, ktorý je povinný sťažovateľ vyčerpať pred podaním ústavnej sťažnosti. Hoci nejde o zákonný inštitút, generálna prokuratúra (poznajúc reálny stav vybavovania podaní podriadenými prokurátormi) považuje tento druh žiadosti za spôsobilý mechanizmus na reparovanie nedostatkov v postupe a rozhodovaní podriadených prokurátorov.

50. Možno v závere uviesť, že vydávanie pokynov zo strany nadriadeného prokurátora v prípravnom konaní je súčasťou systému riadenia a kontroly v rezorte prokuratúry. Ide o jeden zo spôsobov zjednocovania trestnej politiky. Vydanie pokynu predstavuje riadny zákonný inštitút uvedený v ustanovení § 6 zákona o prokuratúre a nie je podmienený podnetom osoby, ktorej sa trestné konanie týka. Takýto pokyn môže byť podriadenému prokurátorovi vydaný aj ex offo v rámci výkonu riadiacej a kontrolnej činnosti nadriadenej prokuratúry.

II.

Skutkový stav veci

51. Z opatrenia okresnej prokuratúry č. k. 1 Pv 594/17/1102 z 15. júla 2019 adresovaného vyšetrovateľovi vyplýva (inter alia), že v zmysle pokynu krajskej prokuratúry sa vyšetrovateľovi ukladá bezodkladne vydať uznesenie o začatí trestného stíhania pre prečin poškodzovania veriteľ'a podľa § 239 ods. 1 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona a zároveň vzniesť obvinenie proti sťažovateľovi na skutkovom základe uvedenom v pokyne krajskej prokuratúry z 21. apríla 2017.

52. Z uznesenia vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: ORP-853/3-VYS-B2-2019 z 28. augusta 2019 vyplýva, že ním bolo podľa § 199 ods. 1 a § 206 ods. 1 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie a súčasne vznesené obvinenie proti sťažovateľovi pre spáchanie prečinu poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona, lebo na podklade zistených skutočností je dostatočne odôvodnený záver, podľa ktorého „obvinený [REDAKOVANÉ] v období od 27.3.2015 do 27.7.2015 v Bratislave, najmä v [REDAKOVANÉ] a na ďalších miestach, po splatnosti pohľadávky v celkovej výške 196.342,03,-€ v zmysle zmluvy o kúpe cenných papierov z 5.2.2007 medzi [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] neuhradil zvyšok kúpnej ceny vo výške 53.831,07,-€ splatnej dňa 21.7.2007, a to ani napriek tomu, že mu bola táto povinnosť uložená (deklarovaná) i rozsudkom OS Revúca 5Cb/9/2010-516 zo dňa 24.1.2014 v spojení s rozsudkom KS Banská Bystrica 43Cob/237/2014 zo dňa 20.11.2014, právoplatnom dňa 19.1.2015, pričom uzatvoril zmluvy o zriadení záložného práva na obchodné podiely v [REDAKOVANÉ] so sídlom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] so sídlom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], v ktorých je jediným spoločníkom a to v prospech cyperskej spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] ďalej zmluvu o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti: pozemky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] a stavbu súpisné číslo [REDAKOVANÉ] na pozemku s parcelným číslom [REDAKOVANÉ] zapísané na [REDAKOVANÉ] vedenom Okresným úradom Bratislava pre okres Bratislava V, k. ú. [REDAKOVANÉ] podľa rozhodnutia o povolení vkladu [REDAKOVANÉ] zo dňa 14.4.2015, pričom návrh na vklad bol povolený na Okresnom úrade, katastrálny odbor [REDAKOVANÉ] dňa 27.7.2015, ako i zmluvu o zriadení záložného práva k hnutel'ným veciam zo dňa 30.03.2015 v prospech [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] registrovanú v Notárskom centrálnom registri záložných práv pod značkou [REDAKOVANÉ] pričom v dôsledku tohto konania znemožnil poškodenému [REDAKOVANÉ] uspokojiť vyššie špecifikovanú pohľadávku vo výške 53.831,07€ z majetku dlžníka [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], čím takýmto konaním spôsobil poškodenému [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] škodu minimálne vo výške 53.831,07 €.“

53. Z upovedomenia krajskej prokuratúry č. k. 1 Kn 102/17/1100-23 z 1. júla 2019 vyplýva, že podanie z 13. februára 2019 bolo vyhodnotené ako žiadosť o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí vyšetrovateľa a okresnej prokuratúry vo veci sp. zn. 1 Pv 594/17/1102. Krajská prokuratúra dospela k záveru, že uznesenie vyšetrovateľa zo 6. decembra 2018, ktorým bolo zastavené trestné stíhanie vo veci prečinu poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona, ako aj nadväzujúce uznesenie okresnej prokuratúry z 25. januára 2019 o zamietnutí sťažnosti podanej sťažovateľom, je nesprávne. Doteraz zadovážené dôkazy odôvodňovali zrušenie zastavujúceho uznesenia vyšetrovateľa a vydanie pokynu na postup v zmysle § 206 ods. 1 Trestného poriadku proti osobe sťažovateľa.

54. Z uznesenia krajskej prokuratúry č. k. 1 KPt 776/19/1100-2 z 22. novembra 2019 vyplýva, že ním bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: ORP-853/3-VYS-B2-2019 z 28. augusta 2019.

55. Z upovedomenia generálnej prokuratúry č. k. IV Pz 59/20/1000-8 z 20. mája 2020 adresovaného sťažovateľovi vyplýva, že sa návrh sťažovateľa na zrušenie právoplatných rozhodnutí vyšetrovateľa a prokurátora v prípravnom konaní podľa § 363 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku ako nedôvodný odkladá.

56. Podľa názoru generálnej prokuratúry je uznesenie vyšetrovateľa z 28. augusta 2019 o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia zákonné.

57. Všeobecne pre uznesenie o vznesení obvinenia konkrétnej osobe nestačí, aby zistené skutočnosti nasvedčovali záveru o spáchaní trestného činu, ale je potrebné, aby dostatočne odôvodňovali aj záver, že trestný čin spáchala určitá osoba. Vyšetrovateľ postupoval v súlade so zákonom, keď na základe pokynu okresnej prokuratúry vydal uznesenie z 28. augusta 2019.

58. Vychádzajúc z opisu skutkových okolností, pre ktoré je vedené trestné stíhanie, bolo relevantné pravdepodobne protiprávne konanie sťažovateľa spočívajúce v uzavretí zmlúv o zriadení záložného práva k obchodným podielom viacerých obchodných

spoločností, k niektorým nehnuteľnostiam a napokon k niektorým hnutel'ným veciam, a to napriek vedomosti o existencii splatného dlhu s'ťažovateľa voči poškodenému vo výške najmenej 53 831,07 € v úmysle vyvolať situáciu, aby poškodený nemohol svoju pohľadávku z majetku s'ťažovateľa uspokojiť.

59. Z odôvodnenia uznesenia krajskej prokuratúry z 22. novembra 2019 nevyplýva jednostrannosť hodnotenia dôkazov v neprospech s'ťažovateľa. Samotná skutočnosť, že skutkové závery orgánov činných v trestnom konaní nekorešpondujú s názorom s'ťažovateľa, nemá vplyv na ich zákonnosť.

60. Právoplatné uznesenie o zastavení trestného stíhania „vo veci“ nevytvára prekážku rozhodnutej veci. Samotné uznesenie vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania nebolo zrušené, došlo iba k jeho preskúmaniu krajskou prokuratúrou na podklade podania poškodeného. Krajská prokuratúra ako nadriadená konštatovala nezákonnosť postupu v predmetnej veci a pokynom podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre uložila okresnej prokuratúre zabezpečiť vydanie uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia proti s'ťažovateľovi. Krajská prokuratúra preskúmavala právoplatné uznesenie vyšetrovateľa o zastavení trestného stíhania nie na podklade podnetu podľa § 31 ods. 5 zákona o prokuratúre, ale na základe podania poškodeného z 13. februára 2019 posúdeného ako žiadosť podľa čl. 2 ods. 1 písm. a) príkazu generálneho prokurátora z 12. mája 2017.

61. Princíp „ultima ratio“ nebráni vyvodu trestnoprávnej zodpovednosti za protiprávne konanie, keďže konanie s'ťažovateľa zjavne prekročilo civilnoprávny rozmer a už zrejme naplnilo znaky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu. Subsidiaritu trestného práva nemožno chápať tak, že trestná zodpovednosť je vylúčená vždy, keď je možné prípad riešiť súčasne aj prostriedkami iných právnych odvetví. V konkrétnom prípade s ohľadom najmä na formu zavinenia, cieľ, postupnosť právnych krokov pri zaťažení celého majetku, ako aj výšku spôsobenej škody je vhodnosť aplikácie princípu „ultima ratio“ v rámci hodnotenia materiálneho korektívu podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona vylúčená.

III.

Relevantná právna úprava

62. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

63. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

64. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

65. Na prerokovanie tej časti ústavnej sťažnosti, ktorá pre namietané porušenie čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 49 ústavy, čl. 8 ods. 2 a čl. 39 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 594/17/1102 a jeho opatrením z 15. júla 2019, postupom vyšetrovateľa v konaní vedenom

pod sp. zn. ČVS: ORP-853/3-VYS-B2-2019 a jeho uznesením z 28. augusta 2019 a postupom krajskej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Kn 102/17/1100-23 a jej upovedomením z 1. júla 2019, ale aj v konaní vedenom pod sp. zn. 1 KPt 776/19/1100-2 a jej uznesením z 22. novembra 2019, nie je daná právomoc ústavného súdu.

66. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

67. Z pohľadu ústavnej zásady subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúcej z čl. 127 ods. 1 ústavy treba konštatovať, že tak vo vzťahu k opatreniu okresnej prokuratúry z 15. júla 2019, ako aj uzneseniu vyšetrovateľa z 28. augusta 2019, ale tiež opatreniu krajskej prokuratúry z 1. júla 2019, resp. jej uzneseniu z 22. novembra 2019, mal sťažovateľ k dispozícii účinné opravné prostriedky, na základe ktorých sa aj domáhal preskúmania uvedených opatrení, resp. uznesení, a to v rámci prokurátorského dozoru nad zákonnosťou prípravného konania. Vo svojich dôsledkoch to znamená, že právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mali orgány prokuratúry. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu.

68. Odlišná je situácia vo vzťahu k zvyšnej časti ústavnej sťažnosti, ktorá sa týka postupu generálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. IV Pz 59/20/1000 a jeho upovedomenia z 20. mája 2020. Túto časť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

69. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť

ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

70. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

71. Sťažovateľ predovšetkým namieta, že vzhľadom na novelizované znenie ustanovenia § 31 ods. 5 zákona o prokuratúre s účinnosťou od 1. januára 2016 preskúmania zákonnosti rozhodnutia vydaného v trestnom konaní, ale ani preskúmania zákonnosti postupu prokurátora, resp. policajta v trestnom konaní, sa už nemožno domáhať na základe zákona o prokuratúre, pretože k tomu môže dôjsť len na základe Trestného poriadku. Aj napriek tomu krajská prokuratúra na základe podnetu poškodeného preskúmala právoplatné uznesenie o zastavení trestného stíhania vo veci a nariadila vzniesť proti sťažovateľovi obvinenie, a to na základe interného príkazu generálneho prokurátora z 12. mája 2017. Hoci tento interný príkaz v čase podania podnetu poškodeného bol ešte platný a účinný, v čase rozhodovania krajskej prokuratúry bol už zrušený (od 1. mája 2019). Preto podľa názoru sťažovateľa treba ingerenciu krajskej prokuratúry do právoplatne zastaveného trestného stíhania vedeného vo veci považovať za neprípustnú (pozri body 18 až 24).

72. Ďalej je sťažovateľ presvedčený, že bol porušený princíp „ultima ratio“, podľa ktorého orgány činné v trestnom konaní sa nesmú dať zatiahnuť do majetkových sporov majúcich súkromnoprávny základ, a to napríklad z dôvodu zmeškania lehoty na podanie žaloby, vyhnutia sa plateniu súdnych poplatkov alebo „nastrašenia“ druhej zmluvnej strany, čo vyplýva z viacerých judikátov ústavného súdu a najvyššieho súdu. V právnom štáte je podľa názoru sťažovateľa nemysliteľné a nepripustné, aby podanie trestného oznámenia zo strany civilnoprocesne pasívneho oznamovateľa nahrádzalo inštitúty občianskeho a obchodného práva vrátane ich uplatnenia v civilnom procese (pozri body 25 až 27).

73. Generálna prokuratúra vo svojom vyjadrení z 25. augusta 2020 v súvislosti s prvou námietkou sťažovateľa predovšetkým zdôrazňuje, že žiadosť o preskúmanie zákonnosti postupu v trestnom konaní podal poškodený v čase účinnosti príkazu generálneho prokurátora z 12. mája 2017 a príslušný prokurátor ju zodpovedajúcim spôsobom aj vybavil. Nad tento rámec generálna prokuratúra zdôrazňuje, že nebolo by to inak ani v prípade, ak by žiadny príkaz generálneho prokurátora upravujúci postup podriadených prokurátorov pri vybavovaní vecí trestnej povahy neexistoval. Ustanovenie § 31 ods. 5 zákona o prokuratúre totiž nebráni prokurátorom pri ich „dohľadovej“ činnosti nad nižšími stupňami orgánov prokuratúry a pri prijímaní opatrení na odstránenie zistených porušení v postupe alebo rozhodovaní v predsúdnom trestnom konaní. Riadiaca a kontrolná činnosť generálneho prokurátora, vedúcich prokurátorov a ďalších nadriadených prokurátorov môže byť realizovaná z vlastnej iniciatívy (ex offa), môže sa opierať o poznatky a zistenia médií alebo ju môže iniciovať ktorýkoľvek iný subjekt. Nemusí ísť teda výlučne o subjekty participujúce na trestnom konaní (pozri body 32 až 50).

74. K druhej námietke sťažovateľa (týkajúcej sa neaplikovania princípu „ultima ratio“) sa generálna prokuratúra nevyjadrila.

75. V súvislosti s prvou námietkou sťažovateľa (pozri bod 71) sa z pohľadu ústavného súdu javí ako rozhodujúce, že právoplatné uznesenie o zastavení trestného stíhania „vo veci“ (teda takého trestného stíhania, v ktorom nebolo proti konkrétnej osobe vznesené obvinenie) nezakladá prekážku „ne bis in idem“. Inými slovami, napriek

právoplatnému zastaveniu trestného stíhania, v ktorom nedošlo k vzneseniu obvinenia, je možné začať trestné stíhanie znova, a to bez toho, aby bolo potrebné spôsobom predpísaným zákonom (najmä postupom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku) právoplatné uznesenie o zastavení trestného stíhania zrušiť. Takýto postup by sa musel zachovať iba v prípade, keby bolo trestné stíhanie právoplatne zastavené proti konkrétnemu obvinenému, teda proti osobe, ktorej bolo vznesené obvinenie (k čomu v danom prípade nedošlo).

76. Ďalej je podstatné (ako na to správne poukazuje generálna prokuratúra), že príslušný prokurátor vykonávajúci dohľad je oprávnený *ex offio* (teda z vlastného podnetu, resp. v podstate z podnetu kohokoľvek) nariadiť vykonanie príslušných opatrení v prípade, ak podľa jeho názoru vyšetrovateľ alebo nižšia zložka prokuratúry nepostupovali v trestnej veci v súlade so zákonom.

77. Na základe uvedených argumentov považuje ústavný súd namietaný postup orgánov prokuratúry (ktorý generálna prokuratúra odobrila odložením žiadosti sťažovateľa o postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku) za ústavne akceptovateľný.

78. Zároveň to znamená, že nie je potrebné osobitne sa zaoberať otázkou, či bolo možné postupovať a rozhodnúť v intenciách príkazu generálneho prokurátora z 12. mája 2017 v situácii, keď v čase podania podnetu poškodeného príkaz ešte platil, no v čase rozhodnutia o ňom už nie. Rovnako nie je potrebné riešiť ani otázku, či príkaz z 12. mája 2017 s ohľadom na ustanovenie § 31 ods. 5 zákona o prokuratúre možno vôbec považovať za vydaný v súlade so zákonom (podľa sťažovateľa totiž inkriminovaný obsah príkazu má byť v priamom rozpore s ustanovením § 31 ods. 5 zákona o prokuratúre, a preto má byť neaplikovateľný).

79. Pokiaľ sťažovateľ namieta neaplikovanie princípu „ultima ratio“ (pozri bod 72), ústavný súd poznamenáva, že z listinných dôkazov, ktoré sťažovateľ ústavnému súdu predložil, nie je možné utvoriť si dostatočný obraz o tom, či trestné stíhanie proti sťažovateľovi nemalo byť vedené s ohľadom na uvedený princíp.

80. Z predložených listinných dôkazov sa dá zistiť, že poškodený svoju peňažnú pohľadávku voči sťažovateľovi uplatnil v civilnom procesnom konaní a podľa všetkého sa domohol aj právoplatného rozsudku vo svoj prospech. Pri ďalšom vymáhaní nároku pravdepodobne nebol úspešný vzhľadom na nedostatok postihnutelného majetku sťažovateľa. Ústavný súd mal k dispozícii iba tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého poškodený zostal procesne pasívny a v rámci vymáhania nároku nevyužil právne inštitúty žaloby z odporovateľnosti, resp. žaloby o určenie neplatnosti vo vzťahu k právnym úkonom, na základe ktorých sťažovateľ prestal byť vedený ako vlastník určitej časti svojho majetku. Zo skutkového hľadiska preto nie je dostatočne jasné, či je toto tvrdenie vo vzťahu medzi sťažovateľom a poškodeným nesporné, resp. v kladnom prípade ako vysvetľuje poškodený svoju tvrdenú procesnoprávnu pasivitu.

81. Bez podrobnej znalosti skutkového stavu v uvedených súvislostiach nebolo možné dospieť k záveru o nesprávnosti neaplikovania princípu „ultima ratio“.

82. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. októbra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu